

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

2005 m. gegužės 16 d. Nr. 1060-1-29
Vilnius

AUDITO UŽDUOTIS

Audito atlikimo pagrindas – Valstybės kontrolės 2004 m. birželio 16 d. pavedimas Nr. 1060-1 atlikti finansinį auditą Aplinkos ministerijoje.

Audito tikslas – įvertinti vidaus kontrolę, įskaitant finansų valdymą, valstybės turto valdymo, naudojimo, disponavimo juo teisėtumą ir pareikšti nepriklausomą nuomonę dėl Aplinkos ministerijos 2004 metų finansinių ir kitų ataskaitų tikrumo ir teisingumo.

Audituojamo subjekto, Aplinkos ministerijos, adresas: A. Jakšto g. 4/9, LT-01105 Vilnius, identifikavimo kodas 188602370.

Aplinkos ministerija finansines ataskaitas sudaro vadovaudamasi Finansų ministro 2004 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. 1K-413 „Dėl valstybės ir savivaldybių biudžetų vykdymo, biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų programų sąmatų vykdymo ataskaitų sudarymo taisyklių ir formų patvirtinimo“.

Audituojamu laikotarpiu Aplinkos ministerijai vadovavo ministras Arūnas Kundrotas, ministerijos administracijos vadovas buvo ministerijos valstybės sekretorius Arvydas Dragūnas, Finansų skyriaus vedėja – Danutė Mačiokaitė.

Ši ataskaita yra sudėtinė išvadų, teikiamų Lietuvos Respublikos Seimui dėl metinės biudžeto įvykdymo apyskaitos, biudžeto projekto ir ataskaitos apie valstybei nuosavybės teise priklausantį turtą, dalis.

Už finansinėje atskaitomybėje pateiktų duomenų teisingumą atsako institucijos vadovybė. Mūsų ataskaita pateikia tik audito metu atliktus ir nustatytus dalykus, o finansinės atskaitomybės vertinimas bus pateiktas audito išvadoje, kuri bus pateikta Valstybinio audito reikalavimų nustatyta tvarka.

AUDITO ATLIKIMO TVARKA

Auditą atlikome vadovaudamiesi Valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymu Nr. V-26 patvirtintais Valstybinio audito reikalavimais (Valstybės kontrolieriaus 2004 m. sausio 20 d. įsakymo Nr. V-12 redakcija).

Aplinkos ministerijoje audito metu atlikome išankstinį tyrimą, 15-oje Aplinkos ministerijos suvestinių finansinių ataskaitų subjektų (įstaigų) vertinome bendrą vidaus kontrolės būklę, įskaitant finansų valdymą, ir jos pokyčius per 2004 metus, ištyrėme ir įvertinome ilgalaikio turto, trumpalaikio turto ir atsargų, pinigų, išlaidų sričių vidaus kontrolę. Siekdami įgyvendinti audito tikslus ir sumažinti audito riziką, 9-iose Aplinkos ministerijos suvestinių finansinių ataskaitų subjektuose (įstaigose) atlikome šių sričių, taip pat gautinų ir mokėtinų lėšų, finansinio turto, pajamų savarankiškas audito procedūras pagal sudarytas audito programas. Savarankiškos audito procedūros atliktos taikant suvestinių finansinių ataskaitų subjektų (įstaigų) ir ūkinių operacijų pavyzdžių atranką, todėl klaidų ir neatitikimų požiūriu įvertinome ne visų įstaigų operacijas, o tik tas, kurios buvo atrinktos savarankiškų audito procedūrų atlikimui. Todėl yra rizika, kad audito metu galėjo likti nepastebėtų klaidų ir neatitikimų.

Atlikdami auditą taip pat patikrinome Aplinkos ministerijos 2005 m. vasario 2 d. raštu Nr. (1-7)-D8-996 pateiktų ministerijos suvestinio Išlaidų sąmatų vykdymo 2005-01-01 balanso ataskaitinio laikotarpio pabaigos likučių atitikimą suvestinių finansinių ataskaitų subjektų (įstaigų) buhalterinės apskaitos duomenims, Biudžeto išlaidų sąmatų pagal programas įvykdymo 2005-01-01 ataskaitų duomenis ir kitų Aplinkos ministerijos sudarytų 2004 m. suvestinių finansinių ataskaitų rodiklių teisingumą.

Audito metu surinkome pakankamai įrodymų audito nuomonei dėl Aplinkos ministerijos 2004 metų suvestinės finansinės atskaitomybės pareikšti.

APLINKOS MINISTERIJOS 2004 METŲ FINANSINIAI RODIKLIAI

Lietuvos Respublikos Seimas Lietuvos Respublikos 2004 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu Nr. IX-1884 (2004-08-23 įstatymo Nr. IX-2427 redakcija) Aplinkos ministerijai patvirtino 309112 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų, iš jų 171185 tūkst. Lt išlaidoms ir 137927 tūkst. Lt turtui įsigyti.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. vasario 3 d. nutarimu Nr. 110 „Dėl 2004 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų paskirstymo pagal tvirtinamas programas patvirtinimo“ (2004 m. gruodžio 23 d. nutarimo Nr. 1622 redakcija) Aplinkos ministerijai patvirtinti valstybės biudžeto asignavimai paskirstyti 18-os programų vykdymui. Įskaitant specialiųjų programų lėšų likučius, Aplinkos ministerijos patikslintos 2004 metų biudžeto išlaidų sąmatos suma – 376478,8 tūkst. Lt. Per 2004 metus Aplinkos ministerija ir jai pavaldžios įstaigos gavo 134410 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų, panaudojo 134349,8 tūkst. Lt, iš jų 83458,4 tūkst. Lt išlaidoms ir 50891,4 tūkst. Lt turtui įsigyti. Gauti asignavimai buvo naudojami 16 programų, kurias 2004 metais vykdė Aplinkos ministerija, 21 Aplinkos ministerijai pavaldi biudžetinė įstaiga ir 1 Aplinkos ministerijos įsteigta viešoji įstaiga, vykdymui.

Gauti valstybės biudžeto asignavimai pagal vykdomas programas panaudoti taip: Bendros aplinkos politikos formavimas ir įgyvendinimo koordinavimas, įskaitant pasirengimą

narystei Europos Sąjungoje 41265,9 tūkst. Lt; Būsto ir techninio normavimo sistema 400,0 tūkst. Lt; Lietuvos būsto strategijos įgyvendinimo programa 400,0 tūkst. Lt; ISPA aplinkos programos administravimas 1470,4 tūkst. Lt; Pesticidų tvarkymas 1000,0 tūkst. Lt; Valstybinio aplinkos monitoringo ir upių baseinų valdymo programa 4991,9 tūkst. Lt; Augalų nacionalinių genetinių išteklių programa 260,0 tūkst. Lt; Specialioji PHARE programa 44,4 tūkst. Lt; Specialioji ISPA programa 45551,7 tūkst. Lt; Specialioji Europos regioninės plėtros fondo programa (BPD įgyvendinti) 61,5 tūkst. Lt; Specialioji aplinkos apsaugos rėmimo programa 5149,9 tūkst. Lt; Specialioji bendrųjų miško ūkio reikmių finansavimo programa 15145,9 tūkst. Lt; Specialioji lėšų gaunamų už teikiamas mokamas paslaugas, programa 702,8 tūkst. Lt; Specialioji Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programa 13497,7 tūkst. Lt; Specialioji gaminių ar pakuotės atliekų tvarkymo programa 59,8 tūkst. Lt; Specialioji parodos Japonijoje finansavimo programa 4347,9 tūkst. Lt.

2004 metais Aplinkos ministerija nepanaudojo 242129 tūkst. Lt programų vykdymui patvirtintų valstybės biudžeto asignavimų, kurių didžiąją dalį sudarė specialiųjų programų vykdymui nepanaudoti asignavimai.

Aplinkos ministerijos suvestiniame Išlaidų sąmatų vykdymo 2005-01-01 balanse nurodyti 108490,4 tūkst. Lt ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto, 1708,9 tūkst. Lt atsargų, 4591 tūkst. Lt trumpalaikio turto, 2397,5 tūkst. Lt pinigų, 9212 tūkst. Lt gautinų lėšų ir 9381,9 tūkst. Lt mokėtinų lėšų 2004 metų pabaigos likučiai.

AUDITO REZULTATAI

Aplinkos ministerijoje ir pavaldžiose įstaigose nustatyta klaidų bei neatitikimų, kurie iškreipė Aplinkos ministerijos sudarytose 2004 metų suvestinėse finansinėse atskaitose atskleistą informaciją.

Suvestiniame Išlaidų sąmatų vykdymo 2005-01-01 balanse (toliau ataskaitoje – Suvestinis balansas) dėl klaidų, padarytų Aplinkos ministerijos suvestinių finansinių ataskaitų subjektuose (įstaigose), nustatyti šie neatitikimai:

1. Audito metu nustatėme, kad Panevėžio regiono aplinkos apsaugos departamento Išlaidų sąmatų vykdymo 2005-01-01 balanse ilgalaikio turto 2004 metų pabaigos likutis dėl 2003 – 2004 m. įvykusių vagysčių, neteisingai sumažintas 91,4 tūkst. Lt. Baudžiamosios bylos dėl šio turto vagysčių nėra nutrauktos todėl įstaiga turto negalėjo nurašyti.

Aplinkos apsaugos agentūroje padaryta klaidų, įkainojant ir apskaitant ilgalaikį turta, todėl Išlaidų sąmatų vykdymo 2005-01-01 balanse nurodytas 5,8 tūkst. Lt sumažintas 2004 metų pabaigos ilgalaikio turto likutis.

Dėl Panevėžio regiono aplinkos apsaugos departamente ir Aplinkos apsaugos agentūroje padarytų klaidų įkainojant ir apskaitant ilgalaikį turta, Suvestiniame balanse nurodytas 97,2 tūkst. Lt sumažintas 2004 metų pabaigos ilgalaikio turto likutis.

2. Nesilaikant Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001 m. kovo 16 d. įsakymu Nr. 70 patvirtintos Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos (toliau ataskaitoje – Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarka) 44 p., Valstybinėje aplinkos apsaugos inspekcijoje 2004 metais buvo apskaičiuotas ir Išlaidų sąmatų vykdymo 2005-01-01 balanse nurodytas 3,5 tūkst. Lt ilgalaikio materialiojo turto – minkštojo inventoriaus subsąskaitoje apskaitomų uniformų nusidėvėjimas. Dėl to Suvestiniame balanse nurodyta 3,5 tūkst. Lt padidinta ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimo suma, ir ta pačia suma sumažintas ilgalaikio turto fondas.

3. Aplinkos apsaugos agentūra pagal panaudos sutartis naudojami 190,7 tūkst. Lt vertės 3 valstybinės žemės sklypais Kauno ir Klaipėdos rajonuose, Aplinkos ministerijos žinybinis archyvas – 228,1 tūkst. Lt vertės pastatu Vilniuje, o Utenos regiono aplinkos apsaugos departamentas – 21,4 tūkst. Lt vertės valstybinės žemės sklypu Utenos mieste ir 45,3 tūkst. Lt vertės patalpomis Anykščių mieste. Nesilaikant Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos 306 p., 190,7 tūkst. Lt vertės žemės sklypai, 228,1 tūkst. Lt vertės pastatas, 21,4 tūkst. Lt vertės žemės sklypas ir 45,3 tūkst. Lt vertės patalpos 2004 metais Aplinkos apsaugos agentūroje, Žinybiniame archyve ir Utenos regiono aplinkos apsaugos departamente nebuvo apskaityti užbalansinėse sąskaitose bei nenurodyti šių įstaigų Išlaidų sąmatų vykdymo 2005-01-01 balansų užbalansinėje sąskaitoje 01 „Išsinuomotas ilgalaikis turtas“.

Dėl šių klaidų Suvestiniame balanse užbalansinėje sąskaitoje „Išsinuomotas ilgalaikis turtas“ nurodytas 485,5 tūkst. Lt sumažintas pagal panaudos sutartis naudojamo ilgalaikio turto 2004 metų pabaigos likutis.

4. Valstybinės miškotvarkos tarnybos Išlaidų sąmatų vykdymo 2005-01-01 balanse nenurodytas 0,7 tūkst. Lt lėšų mokėjimo kortelėje faktiškai buvęs 2004 metų pabaigos likutis ir ta pačia suma sumažintas finansavimo iš biudžeto likutis. Dėl to, Suvestiniame balanse nenurodytas 0,7 tūkst. Lt lėšų mokėjimo kortelėse 2004 metų pabaigos likutis ir nurodytas 0,7 tūkst. Lt sumažintas finansavimo iš biudžeto likutis.

5. Valstybinės miškotvarkos tarnybos ir Aplinkos apsaugos agentūros Išlaidų sąmatų vykdymo 2005-01-01 balansuose nenurodyti 2004 metų pabaigos faktiškai buvę piniginių dokumentų likučiai (atitinkamai 0,1 tūkst. Lt ir 0,2 tūkst. Lt). Dėl to, Suvestiniame balanse nurodytas 0,3 tūkst. Lt sumažintas piniginių dokumentų likutis.

6. Aplinkos ministerija yra viešosios įstaigos „Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondas“ vienintelis steigėjas, jai priklauso visi įnašai į šios viešosios įstaigos kapitalą. Viešosios įstaigos „Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondas“ dokumentuose nurodyta Aplinkos ministerijos įnašų vertė 2,0 tūkst. Lt, tačiau Aplinkos ministerijoje įnašas į šios viešosios įstaigos kapitalą buhalterinėje apskaitoje nėra apskaitomas ir nenurodomas finansinėse ataskaitose. Dėl to Suvestiniame balanse ir suvestinėje Finansinio turto 2004 metų apyskaitoje nurodyta 2,0 tūkst. Lt sumažinta vertybinių popierių vertė.

7. Dėl Valstybinėje miškotvarkos tarnyboje, Aplinkos apsaugos agentūroje, Valstybinėje aplinkos apsaugos inspekcijoje ir Kauno T. Ivanausko zoologijos muziejuje padarytų gautinų ir mokėtinų lėšų apskaitos klaidų, Suvestiniame balanse nurodyti 3,5 tūkst. Lt sumažintas gautinų lėšų ir 19,1 tūkst. Lt padidintas mokėtinų lėšų 2004 metų pabaigos likučiai.

8. Dėl to, kad Valstybinės miškotvarkos tarnybos ir Kauno T. Ivanausko zoologijos muziejaus Išlaidų sąmatų vykdymo 2005-01-01 balansuose pajamų už teikiamas paslaugas sąskaitos likučiai neteisingai nurodyti kaip mokėtinų lėšos, Suvestiniame balanse nurodytas 35,2 tūkst. Lt sumažintas pajamų už teikiamas paslaugas 2004 metų pabaigos likutis.

Nustatėme atskirų norminių aktų nesilaikymo atvejų ir kitų dalykų, kurie, nors ir neturėjo tiesioginės įtakos Aplinkos ministerijos suvestinėms finansinėms ataskaitoms, tačiau, mūsų nuomone, šioje ataskaitoje turi būti aptarti.

Aplinkos ministerija 2004 metais panaudojo 59,8 tūkst. Lt Specialiosios gaminių ar pakuotės atliekų tvarkymo programos vykdymui skirtų valstybės biudžeto lėšų. Lėšos panaudotos Gaminių ar pakuotės atliekų tvarkymo programos administravimo išlaidoms, kurios neatitinka galiojančio Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnyje nustatytų programos lėšų galimo panaudojimo tikslų. Aplinkos ministerija yra parengusi Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio pakeitimo projektą, kuriame numatyta, kad Gaminių ar pakuotės atliekų tvarkymo programos lėšos gali būti naudojamos programos administravimui. Lietuvos Respublikos Vyriausybė pritarė šiam projektui, priimdama 2005 m. sausio 26 d. nutarimą Nr. 97 „Dėl Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 2, 30 ir 34 straipsnių bei aštuntojo skirsnio pakeitimo įstatymo projekto pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“.

Atlikdami auditą nustatėme trūkumų ir neatitikimų įstaigoms tvarkant išlaidų apskaitą. Nesilaikant Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos 127 p. ir 234 p., Valstybinėje miškotvarkos tarnyboje netvarkoma analitinė kasinių ir faktinių išlaidų apskaita pagal vykdomas programas. Aplinkos apsaugos agentūroje, Valstybinėje aplinkos apsaugos inspekcijoje, Panevėžio ir Utenos regionų aplinkos apsaugos departamentuose, Valstybinėje miškotvarkos tarnyboje, Kauno T. Ivanausko zoologijos muziejuje netvarkoma analitinė kasinių ir faktinių materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimo išlaidų apskaita pagal žemiausią biudžeto išlaidų ekonominės klasifikacijos kodų lygį.

Aplinkos apsaugos agentūroje atlikdami pinigų srities audito procedūras nustatėme reikšmingų trūkumų apskaitant pinigines operacijas. 2004 metais buhalterinėje apskaitoje liko neįregistruota 16268,84 Lt suma *biudžeto lėšų sąskaitos banke* įplaukų operacijų ir 16268,84 Lt suma išlaidų operacijų. Be to, atskirais mėnesiais nustatyti faktiškai atliktų ir buhalterinės apskaitos registruose apskaitytų šios sąskaitos pinigų operacijų neatitikimai. Buhalterinės apskaitos registruose 2004 m. balandžio mėnesį buvo apskaityta 71000 Lt didesnė įplaukų suma negu faktiškai įplaukė į biudžetinių lėšų sąskaitą pagal sąskaitos banke išrašų duomenis, o 2004 m.

gegužės mėnesį buhalterinės apskaitos registruose buvo apskaityta 71480 Lt mažesnė įplaukų suma negu faktiškai įplaukė į biudžetinių lėšų sąskaitą pagal to mėnesio sąskaitos banke išrašų duomenis.

2004 metais buhalterinės apskaitos registruose neapskaityta *lėšų pagal pavedimus sąskaitos banke* įplaukų ir išlaidų operacijų 3985,09 Lt suma, *lėšų, gaunamų už teikiamas paslaugas, sąskaitos banke* įplaukų ir išlaidų operacijų 95571,76 Lt suma, *lėšų, gaunamų už teikiamas paslaugas, kasos* įplaukų ir išlaidų operacijų 928 Lt suma.

Atlikę pinigų srities audito procedūras, padarėme išvadą, kad pinigų apskaita Aplinkos apsaugos agentūroje yra nepatikima. Tokiu būdu toliau tvarkant apskaitą Agentūroje yra didelė pinigų praradimo rizika.

Agentūroje nesilaikoma Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 14 d. nutarimu Nr. 543 (2004 m. birželio 15 d. nutarimo Nr. 751 redakcija) patvirtintų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių 26 punkte nustatytų pajamų įmokėjimo į valstybės biudžetą terminų.

Aplinkos apsaugos agentūra, nesilaikydama Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 14 d. nutarimu Nr. 543 (2004 m. birželio 15 d. nutarimo Nr. 751 redakcija) patvirtintų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių 22 ir 23 punktų, kurie nustato, kad biudžetinių įstaigų pajamos įmokamos į valstybės biudžetą ir naudojamos pagal atitinkamas specialiąsias programas, 2004 m. gruodžio mėnesį dalį pajamų panaudojo išlaidoms, neįmokėdama jų į valstybės biudžetą. Agentūroje nesilaikoma Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių 26 punkte nustatytų pajamų įmokėjimo į valstybės biudžetą terminų, pajamų apskaita tvarkoma nesilaikant Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos 293 p.

Valstybinė aplinkos apsaugos inspekcija, nesilaikydama Aplinkos ministro 2001 m. vasario 7 d. įsakymu Nr. 91 patvirtintos Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų surinkimo ir kaupimo tvarkos, 2004 m. balandžio mėnesį panaudojo darbo užmokesčiui išmokėti 5,0 tūkst. Lt savo sąskaitoje sukauptų Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų, iš kurių draudžiama apmokėti bet kokias išlaidas ir kurios turi būti pervedamos į Aplinkos ministerijos specialiąją sąskaitą. Neteisėtai panaudotas lėšas Inspekcija grąžino į savo Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų sąskaitą 2004 m. gegužės mėnesį.

Valstybinėje aplinkos apsaugos inspekcijoje ir Utenos regiono aplinkos apsaugos departamente nesilaikoma Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų surinkimo ir kaupimo tvarkoje nustatytų surinktų lėšų pervedimo į Aplinkos ministerijos specialiąją sąskaitą terminų.

Nesilaikant Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registro įstatymo 9 ir 11 straipsnių nuostatų, Utenos regiono aplinkos apsaugos departamentas Nekilnojamojo turto registre nėra įregistravęs faktiškai naudojamų garažų Zarasuose ir Ignalinoje, bei jų eksploatacijai naudojamų žemės.

Atsižvelgiant į valstybinių auditorių pastabas ir rekomendacijas, dalis klaidų ir neatitikimų Aplinkos ministerijai pavaldžiose įstaigose buvo ištaisyta. Įstaigų vadovams pateiktos Valstybės kontrolės rekomendacijos dėl likusių neištaisytų neatitikimų pašalinimo.

REKOMENDACIJOS

1. Apskaityti buhalterinėje apskaitoje ir finansinėse ataskaitose nurodyti Aplinkos ministerijos 2,0 tūkst. Lt įnašą į viešosios įstaigos „Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondas“ kapitalą.

2. Nustatyti papildomas kontrolės priemones, kurių įgyvendinimas užtikrintų, kad sudarant 2005 metų suvestines finansines ataskaitas būtų ištaisytos audito metu nustatytos klaidos ir pašalinti neatitikimai.

3. Vykdam Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatyme ir Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatyme asignavimų valdytojams priskirtas funkcijas, sustiprinti pavaldžių įstaigų apskaitos tvarkymo priežiūrą.

Finansinio audito 6-ojo departamento
direktorė

Audronė Davidavičienė

Finansinio audito 6-ojo departamento
vyriausiasis valstybinis auditorius

Rimvidas Aleliūnas

Susipažinome:

Aplinkos ministras

Arūnas Kundrotas

Aplinkos ministerijos valstybės sekretorius

Arvydas Dragūnas

Aplinkos ministerijos Finansų skyriaus vedėja

Danutė Mačiokaitė

